

Votre Programme Matmidim – CHIOUR BETH
Parashat Lekh Lekha – du 25 au 29 Octobre 2020

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

BIRKAT HATORAH

הודו לה' כי טוב !

Quelle immense joie de pouvoir nous réunir ensemble, partout dans le monde, autour d'une étude commune, afin de commencer cette nouvelle année.

Ce programme qui voit le jour en cette période, nous donne l'occasion de montrer à Hachem notre volonté de construire notre Limoud en profondeur et de le solidifier, en s'intégrant dans une optique de progression régulière et d'enrichissement.

Talmoudo Beyado ! C'est le projet d'acquérir 52 Souguiot par an, avec des échanges riches et des contrôles de connaissances réguliers, que nous présentons à Hachem à travers Matmidim.

Alors c'est avec une grande ferveur et beaucoup d'émotion que je prie pour que chacun de nous puisse mériter la Birkat Hatorah, qu'elle guide nos pas et nos pensées, celle de nos enfants et nos petits-enfants, afin que s'accomplisse la promesse de ne jamais nous en détacher.

C'est enfin avec une profonde humilité et un respect inconditionnel que je remercie toutes les personnes qui ont permis de faire ce que jamais je n'aurais pu faire seul ... et particulièrement les Rabbanim שליט"א qui sont investis sans relâche pour étudier et diffuser la Torah sans compter leurs heures.

ברוך אתה ה' למדני חוקך

Bon Limoud sur Matmidim !

Ophir Teboul

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **Birkot Hatorah**, les trois bénédictions que nous devons prononcer avant de pouvoir étudier. Chaque jour nous progresserons dans la Souguia à travers une étude journalière commune que nous présentons ici.

Nous développerons deux points principaux avec leurs incidences Halah'a :

1. Ces Brah'ot sont-elles MinHatorah ou Miderabanan ? Avec pour incidence de savoir si on doit refaire la bénédiction lorsque l'on a un doute.
2. Doit-on refaire la bénédiction pour étudier, après s'être interrompu dans notre activité ?
3. Gueder des Birkot Hatorah : Est-ce une brah'a de Mitsva ou de Shevah' ?

Programme du Dimanche

1. La Birkat Hatorah est-elle Minhatorah ou Miderabanan ?

Objectifs :

1. Comparer l'explication du passouk ramenée dans la Guemara entre Rachi et le Maharsha
2. Quelles sont les différentes manières de prouver que la bénédiction est Minhatorah ? Comment peut-on réfuter ces preuves et maintenir qu'elles sont Miderabanan ?

Attention, le kal Vah'omer rapporté dans la Guemara a soulevé beaucoup de questions, mais il n'est pas nécessaire de les traiter pour notre sujet.

גמרא ברכות כא. ורש"י

מי שמתו פרק שלישי ברכות כא.

רש"י

המזון דאודיייתא ותפלה דרבנן; אמר רב יהודה (ב) (ג) מניין לברכת המזון לאחריה מן התורה שנאמר 'ואכלת ושבעת וברכת מנין לברכת התורה לפנייה מן התורה שנאמר 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו אמר ר' יוחנן למדנו ברכת התורה לאחריה מן ברכת המזון מקל וחומר וברכת המזון לפנייה מן ברכת התורה מקל וחומר ברכת התורה לאחריה מן ברכת המזון מקל וחומר ומה מוזן שאין טעון לפניו טעון לאחריו תורה שטעונה לפנייה אינו דין שטעונה לאחריה וברכת המזון לפנייה מן ברכת התורה מק"ו ומה תורה שאין טעונה לאחריה טעונה לפנייה מוזן שהוא טעון לאחריו אינו דין שיהא טעון לפניו איכא למפרך (ד) מה למזון שכן נהנה ומה לתורה שכן חיי עולם ועוד תנן על המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו תיובתא:

בדברי תורה כתיב: כי שם ה' אקרא. כשבא משה לפתוח בדברי שירה אמר להם לישראל אני אברך תחלה ואתם ענו אחרי אמר כי שם ה' אקרא בברכה אתם הבו גדל לאלהינו באמן הכי מפרשי לה במסכת יומא (דף לז.): שאינו טעון לפניו. * כלומר שלא מנינו לו מקרא מפורש לברך לפניו: טעון לאחריו. דכתיב ואכלת ושבעת וברכת: תורה שטעונה לפנייה. כדאמרן: איכא למפרך. בתרתייהו כשאתה בא ללמוד תורה מן המזון איכא למפרך מה למזון שכן נהנה וכשאתה בא ללמוד מוזן מן התורה איכא למפרך מה לתורה שכן חיי העולם הבא: ק"ש דרבנן. לקמן

מהרש"א

גבו' מניין לברכת התורה בדין. מלאתי כתיב דהכי משמע ליה ברכת התורה כי שם ה' אקרא דהיינו כשאני קורא בתורה שהיא כולה שמות של הקב"ה שכל התורה באוסמיתיה היא שמותיו של הקב"ה כדליתא במדרשות וק"ל:

Les mots du jour à apprendre :

D'où sait-on ?	מַיְיָ
Car il est dit (dans un verset)	שְׁנֵאמַר
Raisonnement a fortiori	קַל וְחִמְרָא

Programme du Lundi

ספר המצוות רמב"ן עשה טו

שנצטוינו להודות לשמו יתברך בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חיי העולם הבא, וכאשר נצטוינו בברכה אחר כל האכילה כן נצטוינו בזו. ובפרק ג' של ברכות (כא:) אמרו מנין לברכת התורה לפניו מן התורה שנאמר: "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו", ורצה ללמוד ברכת המזון לפניו שיהיה מן התורה ק"ו מזה אמר ומה תורה שאינה טעונה לאחריה טעונה לפניו מזון שטעון לאחריו אינו דין שטעון לפניו, ומשיבו על זה מדרך הפרכות מה לתורה שכן חיי עולם ועוד דתנן על המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו, וחפצם בזה שכיון שבעל קרי אינו מברך לפני המזון והוא מברך לאחריו נלמוד שברכה לאחריו בלבד היא מן התורה ולפיכך אינה בטלה מפני תקנתם בטבילת בעלי קריין וש"מ דק"ו פריכא הוא. והעולה מזה שברכת התורה לפניו מצות עשה דאורייתא. ובגמרא דבני מערבא (פרק ז') אמרו כתוב בתורה ברכה לפניו ואין כתוב בה ברכה לאחריה מה כתוב בה לפניו כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו כתוב במזון ברכה לאחריו ואין כתוב בו ברכה לפניו מה כתוב בו לאחריו ואכלת ושבעת וברכת ואין כתוב בו ברכה לפניו ומנין ליתן את האמור בזה לזה וכו'. מכל זה נתבאר שהברכה הזו מן התורה ואין ראוי למנותה מצוה אחת עם הקריאה כמו שמקרא בכורים אינו נמנה אחת עם הבאתו וספור יציאת מצרים עם אכילת הפסח.

- * Comment comprendre la preuve du Kal Vah'omer ?
- * Comment ceux qui pensent que la Brah'a est Miderabanan peuvent réfuter cette preuve ?
- * Comment comprendre la possibilité que le Ramban rejette à la fin de ses paroles ?

שולחן ערוך סימן רט ס"ג

הַלְכוֹת בְּרֵכַת הַפְּרוֹת סִימָן רט רי

קן צב בית יוסף סוף סימן רט) : ג. (ט) דְּכָל הַבְּרָכוֹת אִם נִסְתַּפֵּק אִם בְּרֵךְ אִם לָאוּ, אֵינּוּ מְבָרְךְ לֹא בְּתַחֲלָה וְלֹא בְּסוֹף, (י) חוּץ מִבְּרֵכַת הַמְּזוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא ^(כ) (יא) שֶׁל תּוֹרָה :

- * Que peut-on déduire de ce Choulh'an Arouh' ?

Les mots du jour à apprendre :

Si déjà ... (formule pour un début de raisonnement a fortiori)	וְמָה
N'est-il pas logique de dire ?	אִינוֹ דִּין
Il y a lieu d'opposer	אִכָּא לְמִפְרָךְ

Programme du Mardi

נפקא מינא להלכה

Incidence pour la Halah'a : combien de Brah'ot faut-il faire lorsqu'on doit recommencer la Brah'a Missafeq (en cas de doute si on n'a pas fait la Brah'a) ?

שו"ת שאגת אריה (ישנות) סימן כה

ואכתי צריך לברר למאי דקי"ל דברכת התורה דאורייתא וספק בירך וספק לא בירך חוזר ומברך מספק וכמש"ם בסימן הקודם אם צריך לחזור ולברך מספק כל ג' ברכות שהן ברכה ראשונה הערב נא ואשר בחר בנו כפי תקנת חכמים או בברכה א' מהן נמי סגי דהא וודאי בא' מהן יוצא ידי חובת בה"ת של חיוב דאורייתא. ומסתברא לי דבאחת מהן סגי ליה דבזה יוצא ידי חובה מה"ת [...]

אלא שאכתי יש להקשות שהרי למאי דקי"ל ק"ש דאורייתא ובספק קרא ק"ש חוזר וקורא מספק פסק הרמב"ם בפ"ב מה' ק"ש דחוזר וקורא ומברך לפנייה ולאחריה מספק וכ"פ שארי פוסקים אלמא הואיל ומחויב לחזור ולקרות ק"ש משום דה"ל ספיקא דאורייתא מחויב נמי לחזור ולברך הברכות מספק כתקנת חכמים. ה"נ כיון דמחויב לחזור ולברך עכ"פ ברכה א' מבה"ת מספק למאי דקי"ל בה"ת דאורייתא ליחייב נמי לחזור ולברך מספיקא כל בה"ת שתיקנו חכמים. וי"ל דשאני ק"ש דהיינו טעמ' כמש"כ הרשב"א בתשובה (סי' שכ"א) דמעיקרא כך היתה התקנה שכל שהוא חייב לקרות צריך הוא לקרות לכתחלה בברכותיה אבל גבי שאר מצות כל שנסתפק אם עשה המצוה אם לאו אע"פ שעיקר עשיית המצוה דאורייתא או שהוא מסופק אם הוא חייב כמילת מי שנולד מהול או בשמיני דסוכה שהוא ספק שביעי לא מברכין כלל וכו'. וכן השיב הרמב"ם לחכמי לונל ע"כ. הרי בהדיא לדעת הרמב"ם דבכל ספק מצוה אע"פ שמחויב לעשותה מספק מ"מ לא מברך עליה וק"ש שאני וה"ה לענין בה"ת אינו מברך מספיקא אלא ברכה א' וכיון דיוצא בה ידי חובת ספק של תורה השאר אינו אלא מדרבנן ואינו מברך אותן

* Quelle différence fait le Chaagat Arieah entre Birkat Hatorah et Kriat Chema ?

* Etudier ce que le Mishna Broura conclue sur ce point (סימן מ"ו ק"א):

משנה ברורה

עיי"ש ועיין בסימן נ"ח במ"ז ס"ק ה' שהעמקתי שם דברי הלבוש. יאמר
 אהה הוא עד שלא נברא העולם ולא עד שלא נברא [אחרונים]^א:
 א (א) ברכת התורה. עיין בשאגת ארי' סי' כ"ד דמסיק שברכת התורה הוא
 מן התורה ולכן אם נסתפק לו אם צריך ברכת התורה (א) חוזר
 ומצריך ומ"מ כיון שהוא לו ספק (ב) לא יצרך אלא ברכת אשר נברא בו שהיא
 המעולה שבברכות כדאיחא בגמ' ועיין בשע"ת שהביא בשם קצת אחרונים
 דקוצרין דמספק לא יחזור ויצרך ובאמת קשה מאד לסמוך עליהם אחר
 דהרבה ראשונים [הלל המה הרמב"ן והריטור והרשב"א צפ"ג' שאכלו]
 סוצרים דנה"ת הוא מן התורה וידוע שעוגש מי שאינו מצריך על התורה
 גדול מאד. אך אם נזכר זה לאחר התפלה שכבר צריך ברכת אהבה
 רבה אפשר דיש להקל בזה אפילו אם לא למד חיכף לאחר התפלה [פמ"ג
 בפתיחה] ואם יכול לבקש מאמר שיוציאו בנה"ת או שיכוין לכתחלה
 בברכת אהבה רבה לפטור וללמוד חיכף לאחר התפלה מה טוב. וצפרט
 לפי מה שמנאחי אח"כ בספר מאמר מרדכי שביא בשם הלבוש וע"ת
 ג"כ שהוא מדרבנן צדאי צריך לזהר לכתחלה לעשות כן. וברכת
 התורה נצטר לכו"ע דרבנן משום כבוד הצטר שהרי כבר צריך בשמירת

Les mots du jour à apprendre :

Négation Il n'y a pas	אין
Affirmation	אין
De (provenance)	מן

Programme du Mercredi

2. Une interruption dans l'étude oblige-t-elle de refaire la Brah'a ?

- * Etudier la Guemarra suivante (les trois premières lignes, ensuite c'est facultatif) avec le Tosfot
- * Définir les conclusions de Tosfot selon chaque avis
- * Si quelqu'un n'étudie pas dans sa journée, a-t-il fait une Brah'a Levatala ?
- * Quelqu'un qui étudie juste après Ahava Raba, doit-il renouveler une Brah'a plus tard ?
- * Quel est le Din pour quelqu'un qui dort profondément ?

* En quoi le fait de ne pas faire de Brah'a lorsque l'on dort dans la Soucca peut être une preuve pour Rabenou Tam ?

מאימתי פרק ראשון ברכות י"א

תוס'

'אהבה רבה ובערבית אהבת עולם: שכבר נפטר באהבה רבה. עד הלכך נימרינהו לכולהו. בירושלמי יש הא דאמרי' שכבר נפטר באהבה רבה והוא ששנה על אחר פירוש לאלתר שלמד

רש"י

שלוש ובורא רע: שכבר נפטר באהבה רבה. שיש בה מעין ברכת התורה וכן כלבנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך ותלמודם חקי לרובך: מדרש. הוא קרוב למקרא כגון מכילתא וספרא וספרי שהם מדרשי מקראות: (ג) לגמרא אין לרובך לברך. אפילו קודם אהבה רבה קאמר והכי מוכח מילתא בפסח שני: (ד) אף לגמרא לרובך לברך. שהוא עיקר התורה שמתנו הוראה וזאת. גמרא היינו סברת טעמי משנה ומירובי משניות הסומרות זו את זו ומסורי מחסרה: ומכך. ברכת התורה: ור' יוחנן מסיים בה הכי. דבעי פתיחה בברוך ותמימה בברוך: הערב נא ה' אלהינו. יערבו עלינו לעסוק בהם מאהבה: כרוך אהבה ה' המלמד תורה לעמו ישראל גרסינן. ולא גרסינן למדני (ה) חקך שאין זו ברכה והודאה על שעבר אלא לשון בקשה ודוד כי אמרה (מהלים קיט) לא לשם ברכה אמרה אלא כלשון בקשה והכי קאמר ה' שאתה כרוך למדני חקך: וזו היא מעולה שבברכות. התורה לפי שיש בה הודאה למקום וקילום לתורה ולישראל: סגן ספס. במס'

א"ר יהודה אמר שמואל יהשכים לשנות עד שלא קרא ק"ש צריך לברך משקרא ק"ש א"צ לברך שכבר נפטר באהבה רבה אמר רב הונא למקרא צריך לברך ולמדרש א"צ לברך ור' אלעזר אמר למקרא ולמדרש צריך לברך למשנה א"צ לברך ור' יוחנן אמר אף למשנה נמי צריך לברך [אבל לתלמוד א"צ לברך] ורבא אמר יאף לתלמוד צריך (לחזור ו) לברך דאמר רב חייה בר אשי זימנן סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב לתנויי פרקין בספרא דבי רב הוה מקדים וקא משי ידיה וברך ומתני לן פרקין. מאי מברך א"ר יהודה אמר שמואל אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה ור' יוחנן מסיים בה הכי הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ועוסקי תורתך ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל ורב המנונא אמר אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתך ברוך אתה ה' נתן התורה אמר רב המנונא זו היא מעולה שבברכות (ה) הלכך לימרינהו לכולהו: תנן

מיד באותו מקום. ונשאל להרב ר' יצחק כגון אנו שאין אנו לומדין מיד לאחר חפלת השחר שאנו טרודין והולכים כך בלא למוד עד אמצע היום או יותר אמאי אין אנו מברכין ברכת התורה פעם אחרת כשאנו מתחילין ללמוד. והשיב ר"י דלא קיימא לן כאותו ירושלמי הואיל וגמר' שלנו לא אמרו ואין צריך לאלתר ללמוד. ועוד אפי' לפי הירושלמי דוקא אהבה רבה דלא הוה עיקר ברכה לברכת התורה דעיקר אהבה רבה (ו) לק"ש נתקן ובשכיל היא אינו נפטר מברכת התורה אלא אם ילמוד מיד וגם לא יעשה היסח הדעת. אבל ברכת אשר בחר בנו וברכת לעסוק בדברי תורה שהן עיקר לברכת התורה פוטרת כל היום. וא"ת מאי שנא מסוכה שצריך לברך על כל סעודה וסעודה ליטב בסוכה. וי"ל דשאני תורה שאינו מייאש דעתו דכל שעה אדם מחוייב ללמוד דכתיב והגית צו יומם ולילה והוה כמו יושב כל היום בלא הפסק. אבל אכילה בסוכה יש שעה קבועה. וא"ת מפני מה אין אנו מברכין לישן בסוכה. וי"ל דברכה דאכילה שמברכין לישן בסוכה. פוטרתו. א"י משום שמה לא יישן והוה ברכה לבטלה שהרי אין צידו לישן כל שעה שירצה. והיה אומר ר"ת כשאדם עומד ממתנו כלילה (בשחרית) ללמוד שא"צ לברך ברכת התורה מפני שברכת התורה של אמתול שחרית פוטרת עד שחרית אחרת ולא נהירא. והנרפטים נהגו לומר פסוקים (ו) וברכת כהנים וגם אלו דברים שאין להם שיעור שהיא משנה (פ"א דפאה) ואלו דברים שאדם אוכל פירותיהן כו' שהיא (ז) ברייתא (מס' שבת קס). מפני הירושלמי דבעי שילמוד על אחר. אבל א"י כמו שכתבתי כבר:

* Voir les conclusions Halah'a sur le point précédent. Choulh'an Arouh' et Mishna Broua : עיף י' עד י"ג

הלכות ברכות סימן מז

עז באר הגולה

(כ) וכן נהגו לומר פרשת (כא) ברכת כהנים סמוך לברכת (ט) התורה: **י** לא הפסיק מללמוד ונתעסק בעסקיו (כב) כיון שדעתו (י) לחזור ללמוד לא היה הפסק וה"ה (כג) לשינה (כד) ומרחץ ובית הכסא דלא היה הפסק: **יא** שינת קבע ביום על מטתו היה הפסק ירי"א דלא היה הפסק (כה) **וכן** (יא) נהגו: **יב** אף אם למד (כו) בלילה הלילה הולך אחר היום (כז) שעבר ואינו צריך לחזור ולברך כל זמן (כח) שלא (יג) ישן: **יג** * המשכים קודם אור היום ללמוד (כט) מברך ברכת התורה ואינו צריך

שערי תשובה

היה עונה אמן לפי שיש חומר משני נדרים או בביטול ענייני אמן או בענייני אמן לבטלה ולפי שפ"כ להכריע לזד אחד הכריע דעתו הקדושה והרמיה לך זל דשמי ברכות הם ועונה אמן משא"כ כשהיה אומר ברכת המורה לעצמו לא רצה להכניס עצמו כנגד זה להכריע בפלוגתא כיון דאפשר ללכת ידי שיהיה והיה אומר והעבר נא ב"י שהיא מלחא דשו"א לתרווייהו. וזו שאפשר גם דעת הרמ"א כן עיין גם הוא וכן: [ד] י"ן. ענה"ט ועיין נגמ"א סי' תל"ד וכחז בברי"י בשם מהר"י י"ן בתשובותיו שערי ישועה כח"י הקם באשמורת ולומד וחוזר לישן על מטתו שינת קבע כשיקום יברך שינת כל הברכות וגם ברכת המורה אצל שינת ארעי לא היה הפסק ע"ש וכ"כ פ"מ. אך כחז שאם קם אדעתא של לישן ותקפמו שינת צלמטע לימודו א"ל לחזור ולברך ע"ש ועיין בש"ל שבמטה יהודה לא מחלה לא חשיב אלא כשינת ארעי ע"ש וכחז עוד שמדברי המקובלים מהר"ש מורחב שכתב לענין הברכות דאפילו רוצה לחזור ולישן אין צד כלום וה"ל י"ן ביום שנתו דמסתמא דעתו לפטור עצמו על כל היום אעפ"י שדעתו לישן שינת

באר היטב

הירושלמי לפסוק והוא ששונה על אחר ר"ל אם למד מיד הלא בלא"ה לומד תורה כמה שקורא ק"ש אלא ודאי דלא היה כד"מ: (ט) המורה. ומותר לאומרו אפי' קודם אור הצוקר דלא כהרש"ל שאוסר מטעם שאין נשיאת כפים צלילה דמטעם לימוד אנו אומרים אותו ולא מטעם נשיאת כפים. מ"א: (י) לחזור וללמוד. משמע דמי שאין דרכו ללמוד ונמלך ללמוד צריך לברך. מ"א. וע"ז פסק דאפילו מי שאין דרכו ללמוד אין צריך לברך ע"ש ועיין פ"מ ומ"ש עליו היד אהרן: (יא) נהגו. ול"ח כחז שרבו מהר"י גינצבורג נהג לברך כשישן ביום. מ"א: (יג) י"ן.

ביאור הלכה

בכל אחד לחזור ולברך. אח"כ מלאמי בתודו רע"א יותר מזה דאפילו הממבר קדאמרי יש להפסיק היינו רק והירות בעלמא לכתחלה אצל בדיעבד ג"כ מודה דאם לא למד חייב לברך בה"מ: * המשכים וכו' מברך בה"ת. עיין בגמ"כ במ"ש דאם חזר וישן וכו'. הוא נובע מהדה"ח שכתב דאם חזר וישן אח"כ ביום ויין צלילה א"ל לחזור ולברך וכוננו מה היינו אפילו אם חזר וישן שינת קבע קודם אור הצוקר וכמו שמסיים בעלמו לאפוקי מפר"מ דמלך זה לחזור ולברך אצל אין כוננו לפטור מה אפילו חזר וישן שינת קבע בחמת הלילה שאחר זה וכמו שמשמע לכוונה מלשון הפ"מ"ג מה סוף אות י"ג צ"ל א"ל ממשכים הדה"ח עד שינת הלילה שאחריו יותר נראה לומר דגם דעת הפ"מ"ג הוא כן ומה שכתב הפ"מ"ג דאפשר דדעתו לפטור מעל"ע שאחריו כוננו רק לאפוקי מדעת הפר"מ דדעתו הוא

משנה ברורה

צלי הפסק אצל ברכת המורה פוטרת כל היום (טו) אפילו לא למד אחר תפלת שחרית עד חצי היום ולא דמי לכל הברכות שאסור להפסיק בין הברכה להמנחה כמ"ש סימן ר"ו דש"ח הכא (טז) דמנחה להגות יום ולילה וא"כ ועולם ליכא היסק לדעת אצל (יז) רוב האחרונים מולקין על המחבר דמסקים לדעת היש אומרים הוא דלא כתב המחבר רק והגבון וכו' וספירא ליה דדין ברכת המורה כמו בכל ברכת המנחה או הנהיג לברך לחזור ולברך אם הפסיק חייב אחר הברכה אף אם יודע צריך שלא הסיק דעתו לכיון שלא התחיל עדיין בהמנחה אין לה אח"כ על מה לחול וכן הסכים הפ"מ"ג והגר"א וכן העמיק הח"א להלכה. ומ"מ ג"ל דכיון שיש פוסקים שסוברין דאין צריך לחזור ולברך יותר טוב

אם אירע לו שהפסיק אחר ברכת המורה שיכין אח"כ בברכת אהבה רבה ללאות כזה ידי ברכת המורה וילמוד מעט חייב אחר שסיים תפלתו. ועיין בבה"ל: (כ) וכן נהגו. הטעם ע"ז פסוקים שרלו לסדר כדרך הקורא בתורה ונקטו אלו משום שיש צדן ברכה. ומותר לומר (יח) אפי' קודם אור הצוקר דלא כ"ש מחמירין לאסור אז לומר אלו הפסוקים מטעם שאין נשיאת כפים צלילה דו"א דמטעם לימוד אנו אומרים אותו ולא מטעם נשיאת כפים: (כא) ברכת כהנים. ונהגו לומר ג"כ אלו דברים שאין להם שיעור שהיא משנה ומימרה דאלו דברים שאדם וכו' כדי לקיים מקרא ומשנה וגמרא: **י** (כב) כיון שדעתו. משמע דמי שאין דרכו ללמוד ונמלך ללמוד צריך לחזור ולברך כ"כ מה"א והט"ו כתב להפך דמדלא כתב השו"ע אם דעתו לחזור משמע דס"ל דמסתמא אמרינן דהו דעמיה אם יודמן שיוכל ללמוד אפי' בשעה שאין רגיל ללמוד שילמוד ויש להקל כספק ברכות נ"א" וכן הפ"מ"ג הניח צ"ע וגם הגר"א בציאורו אף שהוא מפרש צ"ע כהמ"א מ"מ לדינא הוא מסכים בסוף ס"ח כהט"ו והוא כהפירוש הראשון שברא"ש דס"ל דאפילו נמי שאינו רגיל ללמוד אין צריך לחזור ולברך: (כג) לשינה. ר"ל שינת עראי דהיינו (ט"ז) שהתנמנמ"ט נמשך על אצילי ידיו ואפילו צלילה: (כד) ומרחץ ובה"ב. לפי שגם שם (כ) אינו מסיק דעתו עדיין מללמוד אח"כ ועוד שגם שם צריך לומר דביניהם כמו צלילי טפח וטפחיים צב"כ וכיוצא בה בנרחץ לענין שאילת שלום ע"כ לא הסיק דעתו עדיין מהתורה. ועיין ציאור הגר"א: **יא** (כה) וכן נהגו: צ"ע לכתוב כחז ולי נראה שהמברך תע"ז וכן נהג מורי מהר"י לברך וכן הפסיק הפר"מ וא"ר בשם הרבה ראשונים ואחרונים וכ"כ הגר"א וכן העמיק הח"א להלכה ונאף דבפ"מ"ג משמע דנוכל לסמוך על המנהג הזה שלא לברך עכ"פ נראה פשוט בהסומך"ה על כל הפוסקים שהוכרנו ומצדן לא הפסקין: **יב** (כו) בלילה. ר"ל (כא) ואפי' לא למד ביום כלל: (כז) שעבר. שכל זמן (כב) שהוא ניעור מוטל עליו ללמוד כ"ו שיש לו פנאי ואין הפסק וההיסח הדעת חשיב הפסק לענין ברכת המורה: (כח) שלא ישן. ר"ל שינת קבע אצל אם ישן שינת קבע על מטתו (כט) אפילו בחמת הלילה חשיב הפסק ואפילו הי"א שצטעף י"א מרוד בה"א ואם היה ניעור כל הלילה לא יברך לברך לברך כ"כ י"א (כד) דא"ל לברך צוקר י"א (כה) לברך לברך כי קבעו חכמים ברכה זו בכל יום דומיא דשאר ברכות השחר וספק ברכות להקל אך אם אפשר לו יראה לשמוע בה"ת מאחר ואמר לו שיכין להזיאו בהברכות והוא יכין ללאות וענה אמן ואמר אח"כ איזה פסוקים כדי שיהא נחשב לו במקום לימוד או יכין ללאות בברכה אהבה רבה וילמוד חייב מעט אחר שסיים תפלתו. ואם היה י"ן ביום שינת קבע על מטתו וצלילה שלאחריו היה ניעור כל הלילה פסק הגאון רע"א דבה לכו"ע צריך לברך צוקר בה"ת ואין ברכת אהבה עולם של ערביית פוטרת אם לא למד מיד אחר התפלה: **יג** (כט) מברך בה"ת. ואף אם חזר וישן אח"כ שינת קבע קודם אור היום או ביום א"ל לחזור ולברך כי מסתמא דעתו של אדם לפטור בברכה זו עד שינת הלילה שאחריו וכ"ו לפי הי"א שצטעף י"א אצל מה שכתבנו שם דאף בשינת קבע ביום המברך לא הפסיק כ"ש בה שיהיה

שער הציון

(טו) מרדכי: (טז) מ"א: (יז) הכ"ל ד"מ וכו': (יח) מ"א: (יט) טור: (כ) ב"י: (כא) ל"ט: (כב) ל"ט: (כג) כן מוכח מל"ט: (כד) ס"ח בשם הפר"מ והגר"א בציאורו: (כה) דה"ח בשם מ"א וא"ר:

הגהות ותיקונים: (א) וללמוד: (ב) חסר חיבה, צריך: (ג) הו"ל: (ד) סי' מ"ז ד"ה אם למד: (ה) דהטומך: הערות והארות: (ו) עיין במ"ב סי' ס"ק ד' לענין שינת עראי בתפילין כשהוא פחות ממאה אמה:

ליקוטי דברי הרב: (א) בשו"ע הרב בסעיף ז' כתב כהשו"ע שאין צריך לברך. (ב) בשו"ע הרב בסעיף ז' לאחר שהביא המחלוקת אם יברך כשהיה ניעור כל הלילה, כתב שאם אפשר בה"ת מאחר ויתכון לצאת י"ח. ומסיים, ואם לאו יברך בעצמו. ובסידור כתב דאם ניעור כל הלילה מברך כשיאיר היום כמו כל ברכת השחר, [והיינו שאין צריך לשמוע מאחר], ומי שישן בלילה מברך בקומו מחצות הלילה ואילך.

הלכות ברכות סימן מז מה

לחזור ולברך כשילך לבית הכנסת * המשכים (ל) קודם אור היום * מברך כל סדר הברכות חוץ מברכת הנותן לשכוי (יג) [ה] (לא) בינה (לב) ופרשת התמיד (ע"ל סי' א' סעיף ו') שימתין מלאומרה עד שיאור היום: הגה ולכתמילה יטול ידיו קודם שיברך ללמוד ואם לא היה לו מים יכול (לג) ללמוד ולברך בלא נטילה כמו בשאר ברכות שמברך קודם נטילה דלעיל סי' מ"ו (אגור): י"ד * נשים (לד) מברכות ברכת (יד) התורה:

מה אומרים פרשת התמיד ופסוקי קרבן שבת אומרים אצל פרשת התמיד. ובו סעיף א':

הגה ואומרים פרשת (ה) [א] (א) התמיד ו"א סדר המערכה וציון העולמים אחר צאתו וכו' ואם אי אפשר לאומרו **שערי תשובה**

מלמח שאלם היה דעמו רק לפטור לימוד זה עד שעת שינה שנית פשיטא שצ"ך לחזור ולברך כשקם שנית משא"כ כשתחמא אפשי" שדעמו לחזור ולישן מ"מ כדי שלא להרעם בברכות דעמו לפטור כל היום לכן א"ש לחזור ולברך: [ה] בינה. עשה"ט ועיין מג"א שרמזו לברך הוה"כ. ר"ל דליחא שם דכד קרא גברא בריכו כו'. ובש"ס כתב ללדין אפילו לא שמע מברך וכוה"כ ר"ל שעי" הגבר היו יודעין שהוא חיות לילה ע"ש ועיין במש"ב בשם פרדס לרש"י כח"י וכן כתב האר"י ז"ל וכן נהגו לברך ברכת הטוב לשמי כשחמרת כו'. ע"ש: [א] התמיד. עשה"ט ועיין מג"א שכתב פרשת הקרבנות יאמר צעמיה כו' ובבב"ר שור כתב דא"ש לעמוד אפילו בפרשת התמיד שהביא המג"א מע"ה ומעולם לא ראינו מאן דתש ליה וכו"כ צ"ל וצמח"כ כתב שרש"י בחזרה לא חשו ליה וכן העלה מור וקציעה וכתב שראה להגאון אב"י ז"ל שאמרו מיושב ובש"ס כתב להוכיח כן מדברי האר"י ז"ל גבי פסוק ה' מלך. ועיין שם בבב"ש שכתב מה שאומר כאלו הקרבני קאי אצטלים שנתן לכהן וא"כ אין צריך לעמוד ובפ"מ כתב ומ"מ בפרשת התמיד ראי לעמוד שקורין לצבור בקול רם ובבב"ש כתב שם דמ"ש צ"ל שקרא צבה"כ דוגמת העובדה גם כן אין לחוש ליה אף הואיל ונסיק מפומיה דר' כרופסדאי לשון נבמי נבסיות כו' טוב לעשות כן. ועיין לקמן מ"ש על דברי הדרן חממה ביה וע"ש שכתב מ"ש בנדירות כאלו הקרבני או כאלו הקרבני אינו נכון כי הקרבני בפרשת חטאת אצטלים קאי משא"כ בתמיד אין יחיד מיקרי צטלים ובגמרא כתב כאלו קרב כו' וזה נכון ע"ש ומשום הא לא אריא ודאמרינן צעמיהם שלכן מיקנו מעמדות לפי שאין קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גבי לפיכך מיקנו כו' והיינו לפי שכל אדם מישאל י"ל לו חלק בתמיד יצטר שנקיין בתורתם הלכה והוא כאלו הם נתנו לכהן צעדם קרבן התמיד וא"כ כשאומרו י"ר בפרשת התמיד גמי שייך לומר כאלו הקרבני או הקרבני והיינו ע"י הכהן שהוא שלוחא דידן ודחתמא. ומ"ש

ביאור הלכה

רק עד שיקום משינה צבוקר ולוה קאמר דאינו כן אבל פשוט דגם הוא מודה דשינת קצב אפילו בתחלת הלילה היו הפסק ודממשע גם מלשון הבי"ב בסוף ד"ה וכתב עוד האגור ע"ש. ועוד לא שפקינן כל הני פשיטותא דהרבה גדולים שפוסקין לצ"ך לחזור ולברך משום ספיקא דפמ"ג דהלא הבי"ב צעמיהם והפר"מ והגר"א וכו' מנריכין אפילו בשנית קצב ציוס לחזור ולברך ונהי דשם אנו ממחירין דעתה יחידאיה עכ"פ בשנית קצב נטילה שאמר זה נטילתי י"ל לברך: * המשכים קודם אור היום וכו'. עיין במ"ז בסק"ל ודע"כ א"כ יצ"ך גם ברכת אלהי נשמה והמעביר שניה שנית צעמיהם הראשון דעת הפר"מ לחזור ומברך אלו השמי ברכות כשקם בפעם שנית ממנו והסכים עמו הח"ה לענין ברכת המעביר שניה ומש"מ צמ"מ ו' משמע דלא יחזור ויצ"ך וכן משמע מדעה"ה ופסק ברכות להקל. ואם תקפה עליו שניה לכו"ע אין לו לחזור ולברך אותם [פר"מ צמ"מ מ"ו]: * מברך כל סדר הברכות חוץ כו'. עיין במ"ז במה שכתב והאחרונים וכו' היינו המ"א בשם הוה"כ והגר"א והפר"מ וה"א ומה שכתבתי אף י"א וכו' הוא מדברי הח"ה ובש"מ אית' דיש מקליין מה ג"כ ולפי הא"ר היטב והדה"ה י"ל להתמיר לכתמילה אפילו בשמע קול תרנגול ולא ראינו לתקום כמותם משום דהפר"מ והגר"א עבדו עובדא להחיר כמו שכתב בפר"מ ובספר מעשה רב. ויבאר שמדברי הפמ"ג משמע דקודם שיאיר היום מותר לברך אפילו לא שמע קול תרנגול דדוקא בלאחר תחלת לריכין לשמיעת קול תרנגול אף דברי הח"ה ללאורה ספורים מדברי המ"א ממה שסיים לסוף סק"י: ומ"מ טוב ליהוה לכתמילה ומה נובע דברי הדה"ה אמנם כד נעין הטיב נראה שהוא מפרש דברי המ"א כפשטיה דמה שכתב המ"א עיין סימן מ"ו ס"ח ר"ל דשם היקל רמ"א אפילו בלא שמע קול תרנגול דכונת הגמרא על מנהגו של עולם וא"כ אפשר לומר דכונת הוה"כ מה שאמר כד קרא גברא הוא בעין זה וע"ו סיים המ"א ומ"מ טוב ליהוה לכתמילה ר"ל להתמיר בלא שמע אצל דשמע יש להקל אפילו לכתמילה: * נשים וכו'. הטעם דהא חייבת ללמוד הדיינים שלהם ועוד דחייבת לומר פרשת הקרבנות כמו שחייבת בתפלה א"כ קאי הברכה ע"ו. ולפי"ו הטעם יכולה להוציא צבה"כ את האיש וכן כתב הפמ"ג דהיא והגר"א צבאורו חולק ע"ו הטעם ע"ש אלא הטעם דמברכות הוא דאף דפטירי מתורה מ"מ יכולת לברך ולומר וזונו ללא גריעה מכל מ"ע שהזמן גרמא דקי"ל דיכולות לברך עליהן ודלעיל צמ"מ י"ז ס"ב ע"ש ולפי"ו אין יכולת להוציא את האיש וקטן שהגיע לחיוב

שערי תשובה

טדאי אינו יכול להוציא את הגדול צבה"כ לפי מה שפירש הרבה פוסקים דעה"ה היו מן התורה וכו"כ הפמ"ג:

שער הציון

(כו) מ"א בסוף סימן ו' ודעה"ה: (פ) דעה"ה:

הגהות ותיקונים: א) שיכול:

איקופי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעיף ט' כתב ואם שמע קול תרנגול יכול לברך הנותן לשכוי בינה מיד אחר חצות לילה, ולא כתב שבידעבר יצא אם לא שמע, ובסידורו כתב דאם ניעור כל הלילה יכול לברך מחצות הלילה ואילך אם שמע קול התרנגול. ב) ובשו"ע הרב בסעיף י' כתב הטעם משום נשים חייבות בלימוד מצות שלהן. ג) בשו"ע הרב בסעיף א' כתב: וטוב לומר פי' הקרבנות מעומד דוגמת הקרבנות שהיה מעומד, ונראה לעיל בסימן א' סעיף ו'.

Les mots du jour à apprendre :

Nécessite	טען
La Mishna enseigne	תנן
C'est une contradiction	תיובתא

Programme Jeudi

---

3. Le Gueder de Birkat Hatorah

Pour ceux qui souhaitent compléter leur étude, nous vous proposons de vous pencher sur un extrait des paroles du Minh'at Acher pour savoir si la Birkat HaTorah est une Brah'a de Mitsva ou de Chévah' (louange).

ספר מנחת אשר חומש דברים, פרשת האזינו, סימן סב

יש לעיין בברכת התורה מה גדרה האם כברכת המצוה היא ומברך על מצות תלמוד תורה או שמא ברכת הודאה ושבח היא דבל הלומד תורה וקורא בה נצטוה לתת שבח והודיה להקב"ה שבחר בנו מכל עם ונתן לנו את תורתו ואף דכל ברכות המצוה וההודאה מדרבנן הם וברכת התורה לרוב הפוסקים מן התורה היא וכפשטות דברי הגמרא בברכות כ"א ע"א דילפינן מכי שם ה' אקרא וכו" מכל מקום יש לעיין ביסוד גדרה אם דומה היא לברכת המצוה ומברך על מצות תלמוד תורה או לברכות ההודאה.

ונראה שנחלקו בזה הבית יוסף והגר"א בב' מקומות דהנה בסימן מ"ז סעיף י"ד כתב השלחן ערוך דנשים מברכות ברכות התורה והמגן אברהם שם בס"ק י"ד ביאר דאף על פי שאין נשים מצוות בתלמוד תורה מכל מקום מברכות ברכת התורה כיון שהם צריכות ללמוד דיני מצוותיהם ועוד דבסדר התפילה אומרות הן דברי תורה והגר"א שם חולק על דעת השו"ע דכיון שאין נשים מצוות בת"ת איך יברכו עליה ונראה ברור דדעת הבית יוסף דאין ברכת התורה תלויה כלל במצות ת"ת ואין היא כברכות המצוה אלא כל הלומד תורה חייב לברך עליה אף אם אין הוא מקיים מצוה בלימודו דמ"מ חייב להודות לקב"ה שנתן לנו את חמדה גנוזה תורתנו הק' וכמו שכתב הרמב"ן שם דכמו שחייב לברך על ההנאה כך חייב לברך על התורה ולפיכך מברכות הנשים אף שאין הן מצוות במצות ת"ת

ושיטתיהו אזלי הב"י והגר"א במה שנחלקו שם בסי' מ"ז סעיף ד' דלדעת השלחן ערוך אין המהרהר בדברי תורה צריך לברך והגר"א תמה עליו דהלא כיון דיש מצוה אף במחשבת התורה דוהגית בה יומם ולילה כתיב והגיון בלב הוא למה יהא פטור מלברך ונראה בדעת הבית יוסף דאף דמסתבר דיש מצות תלמוד תורה על אף הרהור הלב ועיין מה שכתבנו בזה באריכות לעיל בסימן ה' מכל מקום אינו מברך עליה דברכה זו לאו על מצות תלמוד תורה הוא אלא ברכת הודאה שתלמוד תורה היא סיבת חיובה ואף דיש מצוה על ההרהור מכל מקום אין ברכה אלא על הדיבור ומבואר לפי זה דהבית יוסף והגר"א נחלקו ביסוד דין ברכת התורה אם כברכת המצוה היא או כברכת ההודיה בשני מקומות.

Les mots du jour à apprendre :

Pourquoi ?	אַמַּאי
Nous tenons (pensons)	קַיִמַּא לָן
C'est pourquoi	הַלְפָּרָה

Bon Limoud sur Matmidim !